

Akim Miljanić, geometar.

Učešće opština u održavanju katastra

Zakonom o katastru zemljišta i Pravilnikom za održavanje katastra predviđeno je da opštine prijavljuju Katastarskim Upravama sve promene nastale na zemljištu za koje saznaju u delokrugu svoga rada, ali teško je naći opštinu koja te propise ispunjuje. Primena čl. 47 Zakona o katastru, koja se odnosi na prisustvo dvojice opštinskih prestavnika svakom geometarskom radu na terenu oko održavanja katastra, teško se takođe izvodi.

I ako je u istom članu naglašeno, da nedolazak poverenika ne sprečava rad, i ako ima dokaza da su bili obavješteni ipak ne bi trebalo da ta praksa pređe u pravilo, jer su opštinski prestavnici zaista u više slučajeva vrlo potrebni, a naročito kad se premer ili uviđaji vrše na parcelama pored puteva, reka ili seoskih utrina kao i zbog okolnosti koje ću naknadno navesti, pa se ne treba zadovoljiti samo s tim što im je izdato naređenje da dođu na rad.

Mišljenja sam da primena čl. 54 istog zakona, koja se odnosi na kažnjavanje, ne bi ništa doprinela. Izrečene kazne, ove vrste, teško se naplaćuju. Čeka se godinama i najposle se amnestiraju.

Za rešenje ovog pitanja jedini je način osigurati opštinskim prestavnicima nagradu za svo vreme učešća u radu, jer je baš to što nemaju nikakve nagrade, uzrok njihovog nedolaska na rad. U seoskim opštinama to su većinom zemljoradnici, koji u doba naših radova, imaju najviše posla, pa zar ih je pravo odvojiti od njihovog posla, da ma za koga besplatno rade.

Postavlja se sad pitanje ko bi trebao ove troškove da snosi: država, onaj na čijem se zemljištu vrši premer, odnosno uviđaj ili opština.

Država ne samo što je učinila velike izdatke oko premera nego ona već čini i prilično velike izdatke oko održavanja katastra.

Drugi slučaj takođe bi se mogao isključiti zato što je onaj čije se zemljište meri obavezan da plati taksu po tarifi III zakona o katastru za premeravanje i da prema čl. 114 Finansijskog zakona za 1927/28 g. snosi sve troškove oko materijala i radne snage.

Ostaje treći slučaj Opštine. Za njih katastarski operat znači

isto što i za državu. On nije samo instrumenat Ministarstva finansija, na osnovu kojega ono vrši oporezivanje zemljišta, već je on opšte državno dobro, koje služi i mnogim drugim ustanovama, a najviše opštinama. Seoske opštine gotovo sav svoj prirez zasnivaju na zemljarini, a sav im je posao što prepišu gotove podatke osnovnog poreza za svakog zemljioradnika iz rasporeda zemljarine ili glavne poreske knjige. One su pre premera, po zahtevu nadležnih vlasti, morale da vrše premer sviju zemljišta za koja su se tražili podaci radi prodaje na licitaciji ili izdavanja pod zakup, kao i za razne druge izveštaje, a gde postoji katastar taj im je posao otpao.

Kad sve ovo znamo zar ne bi pravo bilo da i opštine žrtvuju neke izdatke oko održavanja katastra, koje bi imale svake godine određivati svojim budžetom. To bi bilo po istom osnovu po kome one učestvuju u održavanju škola i puteva. Opštine bi ovo mogle da učine preko stalnih opštinskih predstavnika, koje bi trebala da ima u svakoj katastarskoj opštini i to po jednog prvog predstavnika i jednog zamenika. Nagradu bi im opština dodeljivala prema broju utrošenih dana na radu sa geometrom, bilo na terenu bilo u sedištu uprave ili kancelarije geometra na terenu.

Dužnosti poverenika i njihovih zamenika bile bi:

- 1) Da prisustvuju radovima, koje geometar radi na terenu oko premeravanja ili uviđaja u cilju održavanja katastra i pregledu posedovnog stanja po čl. 46 Zakona o katastru zemljišta;
- 2) Da prisustvuju proceni štete, na terenu, nastale kod useva usled elementarnih nepogoda.

Dužnost samo opštinskog predstavnika, pored napred pomenutih, bila bi:

- 1) Da prijavljuje K. upravi sve promene koje nastanu na zemljištu u dotičnoj katastarskoj opštini, a spadaju u predmet održavanja katastra;

- 2) Da vodi računa o svim belegama trigonometrijskih i poligonih tačaka, za koje je inače po propisu čl. 72 Z. o. katastru odgovorna opština, ako je uništi nepoznato lice;

- 3) Da proverava na licu mesta, jesu li lica koja traže premer odnosno deobu, dotične parcele propisno omeđila.

Korist koju bi država imala od ovakve organizacije bila bi: prvo olakšanje i ubrzanje rada geometru na terenu, što bi došlo kao rezultat izvežbanosti stalnih opštinskih predstavnika koji i ako ne bi radili figurantske poslove, pomogli bi figuran-

tima, koji se kod održavanja katastra, više puta svakog dana menjaju. Zbog ovog čestog menjanja figuranta geometar ima velike teškoće objašnjavajući im svakome posebno kako kojim delom merničkog pribora treba rukovati na turenu. A ovo sve otežava i usporava terenske radove, koji i inače sporo idu kod Uprava, koje su osnovane posle novog premera, zato što se mora otkopavati postojeća poligona mreža, a negde i dopunjavati.

Druga korist od stalnih opštinskih prestavnika bila bi što bi oni izvežbani dugotrajnim poslom, mogli da prijavljuju direktno Katastarskim upravama, sve vrste premena pismeno ili usmeno, što bi pored državnog interesa bio interes opštine i samih zemljoradnika na čije se zemljište to odnosi.

Upšte, napred izloženo opravdano bi bilo primeniti i zato što se za terenske radove na održavanju katastra odobravaju mali krediti sa kojima se ne može postići ono kako je idealno rečeno u Pravilniku za održavanje katastra: „*Katastarski operat mora biti u neprekidnoj i stalnoj saglasnosti sa faktičnim stanjem u prirodi*“. Ovo je naročito teško postići u opštinama koje su udaljene od sedišta Kat. uprava, jer su zemljoradnici iz takvih opština ne obavešteni o pravu i dužnostima, koje imaju i kod drugih vlasti, pa tako i kod Katastarskih.

Ing. F. Waldmann.

Princip čitanja kod Wild-ovih instrumenata

U poslednje vreme znatno se povećao uvoz Wild-ovih geodetskih instrumenata u Jugoslaviju i zato neće biti bez interesa ako posvetimo ovu raspravu principu čitanja krugova kod Wild-ovih instrumenata. Kako je poznato, čitanje krugova kod merenja uglova sa teodolitima ili sličnim instrumentima već odavno se vrši sa dva diametralno raspoložena mesta na krugu, čime se eliminišu greške ekscentriciteta intervala podele na krugu u odnosu prema mehaničkom centru okretanja samog kruga. Čitanje više mesta na krugu, umesto jednog, skopčano je sa većim radom i gubitkom vremena. Kod Wild-ovih konstrukcija ovo otpada pošto se obe slike sa diametralnih položaja na krugu reflektiraju u jednu zajedničku sliku u mikroskopu. Jedan red